

بررسی اصول و ارزش های معماری و شهرسازی اسلامی

رامین خالصی^{۱*}

۱-دانش اموزخته کارشناسی ارشد، دانشگاه علم و صنعت، ایران ramin.khalesi1394@gmail.com

⋮

چکیده

معنایی که محیط و ویژگی های کالبدی ساخته های انسان به انسان القا می نمایند، آن دسته از اصول و ارزش های فرهنگی و جهان بینی جامعه می باشد و شکل دهنده محیط بوده اند. به بیان دیگر محیط مصنوع با سمبل ها و تناسب و اجزاء و نشانه ها و شکل و رنگ و دیگر بارزه هایش، هم بیانگر جهان بینی و فرهنگی است که بانی شکل گرفتن آن شده است و هم اینکه اصول و ارزش های آن را به انسان القا نموده و به نوعی در تحولات فرهنگی ایفای نقش می نماید. لزوم حکمفرمایی ارزش های اسلامی و دینی بر شهرسازی و معماری اسلامی امری حیاتی محسوب می گردد. همچنین مصنوعات هر جامعه باید مبتنی بر فرهنگ آن جامعه باشد تا بتواند حافظ هویت و ریشه جامعه گردد؛ پس در شهرسازی و معماری ایران، باید هم ارزش های اسلامی و هم فرهنگ اصیل ایرانی، در طراحی شهری مورد توجه قرار گیرد تا کشور ایران نمونه بارزی از شهری اسلامی و ایرانی باشد. در این مقاله سعی بر آن گشته است که مجموعه ای از اصول و ارزش های موثر جهت تعریف و شناخت نظم مورد نظر در معماری و شهرسازی، معرفی شوند.

واژه های کلیدی: محیط، جهان بینی، معماری و شهرسازی اسلامی

مقدمه

تبیین رابطه و تاثیرات متقابل انسان و محیط بر یکدیگر نیازمند توجه به دو قلمرو است. یکی از موضوعات محرز و غیر قابل انکار تاثیر فرهنگ و اصول ارزش های منبعث از آن بر شکل گیری محیط مصنوع (شهر و معماری) است. تاکید برخی از متفکرین و دست اندرکاران مسائل شهری و معماری که به فرهنگ گراها معروف هستند بر این موضوع به حدی است که انرا مهم ترین عنصر تاثیر گذار بر محیط قلمداد نموده اند. تاثیر فرهنگ، جان بینی و تفکر انسان و جامعه بر شکل گیری محیط که به هر حال کم و بیش مورد اذغان جملگی کسانی است که به نحوی با مسائل شهری و انسان و رابطه انسانی و محیط مصنوع، با یکدیگر مرتبط هستند. قلمرو و حوزه اثر اصول و ارزش هایی را که اسلام برای زندگی انسان معرفی می نماید، منحصر به قلمرو خاصی از زندگی او نمی شود و می تواند در ابعاد گوناگون زندگی بشریت تاثیر داشته باشد. می توان موضوع را این گونه توصیف نمود که اگر برای شهر و ساختمان، علاوه بر کاربری سرپناه بودن، بخواهیم هدفی معنوی نیز در نظر بگیریم، باید به نظم بین این دو عنصر توجه نماییم که البته این نظم نمی تواند چیزی به غیر از نظم واحد، حاکم بر عالم هستی باشد؛ چون این نظم در جهان برای تعالی و رشد انسان تنظیم گشته است، پس کلیه امور نیز به این نظم منتهی می گردد. [۱]